

CAMIL BACIU

grădina zeilor

CAMIL BACIU (1926, Galați – 2005, Paris). Pe numele său real Camillo Kaufman, Camil Baciuc a absolvit Institutul Politehnic din București. A lucrat ca inginer câțiva ani, timp în care a colaborat cu revistele din epocă, publicând reportaje, povestiri pentru copii și proze scurte din zona SF. În 1969 a părăsit România, stabilindu-se la Paris. Opera lui literară cuprinde volume inegale valoric, atât romane, cât și culegeri de povestiri, unele dintre ele tributare realismului socialist, altele intrate în rândul celor mai reușite scrieri SF din literatura română. Dintre volumele publicate, amintim: *Revolta creierilor* (1962), *Planeta cubică* (1964), *Mașina destinului* (1966), *Ienicec* (1967), *Grădina zeilor* (1968). Acesta din urmă este considerat capodopera sa.

NEMIRA

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

BACIU, CAMIL

Grădina zeilor / Camil Baciu. – București: Nemira

Publishing House, 2014

ISBN 978-606-579-757-4

821.135.1-31

Camil Baciu

GRĂDINA ZEILOR

© Nemira, 2014

Lector: Dana IONESCU

Tehnoredactor: Irina POPESCU

Tiparul executat de FED PRINT S.A.

Orice reproducere, totală sau parțială, a acestei lucrări, fără acordul scris al editorului, este strict interzisă și se pedepsește conform Legii dreptului de autor.

ISBN 978-606-579-757-4

Dintre cele trei Sofii – cea bogată, cea deșteaptă și cea frumoasă – Daniil o alege pe cea deșteaptă. Se poate ca el să fi fost cel ales, dar istoria e searbădă, fără legendă, iar pentru mine tinerețea Sofiei și a lui Daniil e învăluită de aura legendei.

La puțin timp după căsătorie se mutară într-o casă coșcovită, dar încă solidă, cu pereții din două rânduri de cărămidă puse cap la cap și întărite cu mortar de o palmă. Acoperișul părea bătut de furtuni, iar ferestrele joase aproape că atingeau trotuarul, momindu-te să privești înăuntru prin transperantele subțiri. Asemenea unei corăbii greu încărcate, casa se cufundase până la punte în marea de pământ și bolovani.

Spre curte camerele se deschideau printr-un cerdac adânc, sub a cărui streșină se îngrămădeau cuiburi de rândunele, iar Sofia cea deșteaptă, încă înainte de a așterne masa în noua locuință, le împărți firimituri.

Curând luna iunie învălui curtea cu mirosul iute și grețos al oțetarilor care creșteau în spatele magaziei,

Într-o junglă de orz sălbatic, iar de peste gard, din curtea grecilor cofetari, se revărsau, aninându-se de frunze ca niște mâțșori, parfumurile dulci ale sarailiilor și aburii siropoși de vanilie.

Sfârșitul verii găsi grădina moale de căldură – cu regina-noptii încă învoalată și cu gura-leului toropită. Buruienile fuseseră smulse pe jumătate, făcând loc unui porumbar și unor cotețe pentru găini – însă porumbeii continuau să moțăie în lucarnele podului și găinile căutau viermușori în preajma cerdacului, sub pietre.

Sofia cea deșteaptă ștergea de praf tăbliile paturilor, pictate și împodobite de baroce dantele de bronz, lustruia oglinda strivită sub o coroană de stucatură maro și bătea fotoliile ale căror picioare îmbinau gustul meșterilor locali cu pretențiosul stil Empire. Vechiul tapet galben, cu flori cafenii, fusese înlocuit cu unul roșu-închis, cu dungulițe roz, care și el dispăruse sub un strat de ulei verde, împodobit cu ghirlande aurii, în relief. Dormitorul părea acum o sală a tronului, iar Daniil scoțându-și seara izmenele de flanelă și le lega în jurul frunții, meticulos și imperial. Abia tapetul cu trandafiri bruni pe fond crem stabilizează decorul nupțial, dându-i o notă atât de sobru-distinsă, încât șeful familiei se simțea dator să mormăie seară de seară, într-o franțuzească de adopțiune locală, „bonsoar alafonfe, bonierii s-au culcat“.

În acest decor Sofia purta de obicei un capot cafeiniu, cu buline bej, sau unul gri-fer cu buline albe, strecurându-se printre mobile cu demnitatea și grația unui șoricel savant. Râdea totdeauna foarte încet, ca

un clopoțel învelit în vată, și nu era în stare să povestească o glumă fără a-i uita sfârșitul – în ciuda faptului că trăia alături de cel mai mucalit soț pe care și l-ar fi putut dori.

Daniil glumea tot timpul, în afara puținelor ore de somn – și o făcea la adăpostul nasului său mare, încovoiat, și al mustăților pe oală. Povestea, imita și dansa, vorbind o limbă inventată de el, o româno-greco-idișo-bulgară, pe mai multe voci, atunci când nu fredona doine sau psalmi, sau nu se masca, sperind-o pe Sofia și făcându-i să se tăvălească de râs pe căruțașii cu care lucra. Viclean și oriental câtă vreme colinda cafenelele și lumea peștriță a portului, redevenea acasă domn cu jiletcă și ceas de argint.

Poza ni-l arată și astăzi în pantaloni dungați, ghetre și frac, înfățișând lumii un profil osos și năsos, pe care vremea săpase cute de maliție. Mustățile îi sunt cărunte, ochii pe jumătate închiși, pleoapele încrățite. Cartonul gros al pozei s-a îngălbenit, marginile i s-au ros ca și ale fotografiei din care ne privește Sofia cea deșteaptă, cu nasul fin, cu bărbia ușor prognatică și ochii luminoși, cufundată într-un vraf de horbote apretate și dantele, acoperind în partea de jos ghetetele înalte cu bumbi.

Dar fotografiile acestea au fost făcute mult mai târziu, când cei șase copii ai Sofiei începuseră să încărunească și să-l uite pe contele Desire de Droitdieu, iar ea se obișnuise să sufere în tăcere, cu o înțelepciune predestinată de porecla purtată în tinerețe și de etimologia grecească a numelui ei. Daniil rămăsese

însă același ghiduș și, seară de seară, așteptând să-l revadă pe conte sub chipul morții, cânta cântece de chef, înfășurându-și șalele îndurerate într-un brâu roșu, cu ciucuri.

La doi ani după mutarea în casa cea nouă se născu primul copil. Sofia vru să-l boteze Apostol, Anghel, Călin sau Cezar, după verii ei cărturari, dar jucându-se cu cele patru nume găsi că n-au moliciuni de alintare și încercă să aleagă între Dionisie, Dragoș, Haralamb și Horațiu. Renunță și la acestea pentru Lucrețiu, Manole, Marin și Nistor și ar fi epuizat calendarul și cartea de istorie, dacă tatăl, fără să mai aștepte verdictul rudelor de parte femeiască întrunite în sinod, nu l-ar fi declarat ofițerului stării civile pe nou-născut ca numindu-se Mihail David, fiul lui Daniil.

– Mihail! gemură surorile ei la aflarea numelui, mototolind listele cu Decebal, Domițian, Tiberiu, Traian. Mihail, când există atâția împărați străini cu nume frumoase! Atâția Ludovici, atâția Roberti! Mihail e nume de om sărac.

– E nume de arhanghel – spuse cu viclenie Daniil. Un tată proroc și sihastru are nevoie totdeauna de un fiu arhanghel. Ia ascultați-vă nepotul!

Afară tuna. Cucernice, mătușile se închinară. Cerul îl recunoștea în primul născut pe șeful oștilor divine.

Și Mihail veni la locuința părinților săi, hurducat într-o trăsură, fără nazurile pe care le-ar fi putut face profitând de obârșia sa cerească. Ca să poată fi înțeleș urla groaznic și astfel bătrâna casă păru deodată prea mică.

Prorocul Daniil o mări adăugându-i o cameră și începând săpături pentru temelia celei de-a doua, căci, în ciuda discreției sale proverbiale, Sofia nu-și putea ascunde o nouă rotunjire a pântecului.

Al doilea născut fu botezat Luca fără nicio împotrivire din partea nimănu. Acolo unde trăiau un proroc și un arhanghel, un apostol se putea simți în largul lui. Copilul fu adus acasă într-o plăpumioară albastră și fratele său mai mare îi cercetă cu duioșie fontanela craniană.

Vorbind de una și de alta băieții părură să se înțeleagă pe loc asupra necesității de a avea o soră și Daniil, care știa nenumărate scamatorii, le-o scoase dintr-un scutec roz în mai puțin de un an.

Fetița era făcută din câteva mingi despărțite prin mici inele de cauciuc. Nasul ei trebuia căutat cu grijă printre obrații bucălați și ca să nu-și piardă degetele de la picioare și le păstra în gură. Primul născut o ajuta în ținerea evidenței degetelor, numărându-i-le zilnic: „doi-doi-doi-unu-doi“, și fiindcă bilanțul se încheia corect totdeauna, fetița fu botezată Maria. Frații o porecliră peste câțiva ani Mariluna și așa rămase pentru tot restul vieții.

Dar deprinderea de a naște fete se pierde ușor. De aceea Sofia se grăbi să mai nască o fată și pentru că la cea dintâi folosise toate rotunjimile gospodăriei începând de la acelea ale pernelor și până la acelea ale gutuilor păstrate pe dulap, cea de-a doua se înfățișă lumii slabă și cheală. Dar mama sa o găsi gingașă și plină de haz nebun și, pentru că în vremea aceea se vorbea

mult despre Francisca Bertini, fetița poposi între frații ei biblici ca Francisca, aducând odată cu mesajul sfinților catolici și pe acela al cinematografului mut.

Între timp casa creștea ca un animal, la adăpostul gardului, înghițind oțetarii și orzul sălbatic. Se opri abia în fundul curții, în fața unui mănunchi de floarea-soarelui. Magaziile o însoțeau cenușii, cu ochii de tablă, iar grădina îi trimitea brize leneșe. Privatele – cu trei compartimente, ca pentru un regiment – fuseseră clădite în coasta grădinii și Daniil le înveli într-un perete de iederă, pentru ca mirosul panselilor să nu fie pângărit. Săpă apoi patru dreptunghiuri lunguiețe, așezate ele însele după laturile unui dreptunghi, le gazonă marginile și le umplu de trandafiri, gura-leului și regina nopții. La mijloc ridică două rondouri și plantă pe ele cane. Astfel grădina părea într-o veșnică dispută cu ea însăși, căci florile de cană își purtau cupele sângerii și mantiile verzi-violacee cu maiestate provocatoare la adresa panselilor și a reginei-nopții, atât de modeste și candido. Apoi, pentru ca și grădina să aibă o casă a ei, fu construit un chioșc din șindrilă, peste care se turnă o perdea de viță-de-vie.

Al cincilea născut apărură într-o seară, după terminarea construirii chioșcului. Era foarte gras și roșu și purta boneta trasă până peste ochi. Ceilalți copii îl stoarseră ca pe un burete, dar nou-venitul se ținu tare și nu aflară nimic de la el. De aceea aplaudară bucuroși când tatăl lor le spuse că noul lor frate se numește Anton și că va deveni cel mai puternic om din lume.

Casa în care avea să crească viitorul Samson aducea acum cu un „L” culcat, care-și prelungea latura lungă fără încetare. Noile camere, joase, cu pereți subțiri, păreau niște vesele bucătării de vară, ornate pe din afară cu brăie de zidărie. De-a lungul lor se așternea un trotuar îngust de ciment, pe care se putea circula când curtea se îneca de noroi și care ferea temelia de bătaia ploii, iar în tencuiala încă umedă frații lipiră furnici pentru a o face mai puțin monotună.

Aproape un an, copleșită de treburile gospodăriei, Sofia uită să mai nască. Fu cât pe-aci să piardă întrecrearea cu vecina ei, doamna Riozotis, aflată la al șaptelea copil. Însă Daniil, care o iubea, îi aduse spre toamnă un băiat, prezentându-l tuturor sub numele de Matei.

Era un copil foarte mic, stacojiu și care behăia fără încetare.

– Nu cred că o să iasă ceva dintr-ăsta – mormăi Daniil. Poate cel mult un intelectual.

Jignit, Matei se întoarse pe o parte și-și stropi tatăl și frații prin scutecul desfăcut.

– Nici măcar intelectual – spuse Daniil, ștergându-și obrazul. Să mulțumim lui Dumnezeu dacă o să ajungă avocat.

– Cei patru apostoli au fost trei – murmură Mihail, care începuse să meargă la grădiniță –, Luca și Matei.

– Ah, nu! strigă înfuriat Daniil. Asta nu! Dacă e vorba să ajungeți sfinți cu toții vă duc la mănăstire de pe acum! N-o să îngroș tocmai eu oastea Domnului!

Nu bănuia că, a doua zi, Sofia avea să-i povestească hazlia întâmplare domnului Diamand, filozoful, prietenul lor.

Și cu atât mai puțin și-ar fi putut închipui că numele lui Matei David avea să ajungă până la urechile sidefii ce împodobeau capul de racotă și aur al conțelui de Droitdieu.

2

Mihail își urma cu hotărâre destinul de profet și frate mai mare. La doi ani îi spuse mamei sale, smulgându-i-se din mână: „Nu vleau să me’g cu picioa’ele, vleau cu t’ăsula“. La trei ani, fiindcă Luca îi părea obraznic, îi bătu un cui în cap. La cinci ani îi declară Sofiei: „Mamă, când o să mă fac mare și o să am mulți bani o să te plimb în cupeu și numai în rochiile de mătase am să te port“. La șapte ani deveni grav. La zece, autoritar. Când intră la liceu frații începură să se teamă de el mai mult decât de părinți, iar Sofia îl consulta când trebuia să ia vreo hotărâre de familie.

Lui Luca, cuiul îi provocase o proliferare în bossa farselor. Tăcut, lua pantofi desperecheați, bani, crenvurști și-i arunca în privată pentru a auzi apa plescăind. Era bătut mereu și o lua de la început, cu o încăpățănare de nebun sau de iezuit. Frumos și brun, cu ochi de cafea, aluneca prin spatele și pe sub picioarele fraților ca o panteră, ciupindu-i, înțepându-i pe mutește. Înghițea ghionturile surâzând sau șoptind visător „nu

doare“, ceea ce îl ducea la disperare pe Mihail și-l amuza pe Daniil. Făcea scamatorii cu nuci, cu bile sau chiar cu propriile sale picioare, spre a-i surprinde și terifia pe ceilalți. Îl învăța pe Anton să-și bage ace prin falcă, dar grasul refuza îngrozit să-l imite și chiar plânse atunci când văzu palma lui Luca de care spânzurau bolduri, ca dintr-o perniță de croitor.

Rafinându-se prin fachirism Luca găsi că a-ți spăla picioarele, ca toată lumea, e plicticos și, introducându-și-le în lighean, turnă apă clocotită deasupra. Pielea se bășică și se desprinsese, iar fachirul își petrecu vacanța cu labelle picioarelor înfășurate în frunze de patlagină.

Se vindecă abia spre toamnă și la școală fu remarcat ca fiind cel mai bun prinzător de muște. Ca să-și pună la punct colegii le demonstră că poate mânca muștele de vii, contra cost, și-și puse un afiș deasupra băncii: „Cinci lei musca, opt lei puricele, zece lei omida“.

Anton îl privea cu respect pe Mihail și cu groază pe Luca. Îi era teamă că o să-l vadă scoțând un șarpe din gură sau că s-ar putea transforma el însuși în șarpe.

Ferindu-se de frații săi mai mari, găsi un refugiu în sânul naturii. Dormea la poalele oțetarilor, scaldându-se în aroma lor dulceagă, grețoasă, și, când îi era cald, se ascundea în bălăriile din fundul curții. Furnicile îi ciupeau picioarele grăsulii, țântării bâzâiau în jurul său, dar lui îi era prea lene să se apere.

Într-o zi, găsind o spătură în gard, trecu în curtea cofetarilor, care îl unseră cu cremă din cap până în picioare. Anton se linse răbdător, ca un motan, și ceru să fie uns din nou, dar de astă dată cofetarii amestecară

în cremă și boia de ardei. Anton fugi țipând și se refugie în grajdul familiei Riozotis, unde picotea o mărgăreță. Copilul și calul se înțeleseră din prima privire, fără să se teamă unul de altul și ursitoarele lui Anton chicotiră satisfăcute. Destinul băiatului cu cozi blonde începea să se contureze așa cum prorociseră ele, în miros de bălegar și printre cai.

Dar suprema dragoste pentru natură Anton și-o dovedi sădindu-și fasole în nas. Umflându-se, fu dus la doctor, unde mărturisi: „Am v'ut să chească atolo, am pus și pământ ta în g'ădină“.

În ciuda acestei pasiuni, Sofia îl iubea pentru firea sa dulce, jucăușă, și-i lega funde roșii în cozi pentru a-l feri de deochi. Asemenea mamei, și surorile îl alintau. Mariluna îi cumpăra bomboane și-l îmbrăca în rochiile ei sau, legându-l la cap cu baticuri, îl striga „țărăncuța“.

Iar Francisca îl lua cu ea pretutindeni, înălțându-l mereu în grad, pentru a-l stimula. Începuse prin a-l numi copil de trupă, dar în mai puțin de un an îl avansase locotenent. Și era o perioadă din viața Franciscai în care avea mare nevoie de locotenenți. În primul rând, pentru a-i aduna publicul la spectacole. În al doilea, pentru a lucra în fabrica ei de zmeie.

Spectacolele Franciscai aveau loc în partea din față a curții, sub un agud. Era un copac bătrân, noduros, care făcea agude negru-roșcate. În perioada în care copacul se colora de fructe și dedesubt pietrele mânjite se înnegreau, teatrul își deschidea stagiunea. O creangă orizontală servea la prinsul cortinei, iar scena prezenta același invariabil decor: o scară ce simboliza drumul